

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Oddělení ruského jazyka a literatury

Bakalářská práce

Vybrané světové muzikály na ruských scénách

Autorka: Pavla Dřížhalová

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Zdeňka Matyušová, Ph.D.

Studijní obor: Ruský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

České Budějovice 2010

Oddělení ruského jazyka a literatury
Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity, České Budějovice

Vybrané světové muzikály na ruských scénách

Bakalářská práce se zabývá světovými i původními ruskými muzikály, které se s úspěchem hrály nebo se stále hrají na divadelních scénách Ruska. Nejedná se o kompletní výčet muzikálů, ale o výběr nejznámějších děl, které nejvíce ovlivnily vývoj tohoto žánru v historii ruského hudebního divadla. Hlavní část práce je zaměřena na vznik, historický vývoj a také dějovou linii vybraných muzikálů. Součástí práce je stručný popis vývoje muzikálu jako žánru ve světě a důležité informace o známých hudebních divadlech Moskvy.

Práce je doplněna fotografiemi a obrazovou dokumentací.

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Zdeňka Matyušová, Ph.D.

Section of Russian language and literature
Pedagogical Faculty, University of Southern Bohemia, České Budějovice

Selected world musicals on the Russian stages

This bachelor thesis deals with world's and original Russian musicals, which were successfully played or are still playing in the theater stages of Russia. It is not a complete listing of musicals, but a selection of most widely known masterpieces that most influenced the development of this genre in the history of Russian musical theater. The main part focuses on the origin, historical evolution and the storyline of chosen musicals. Part of this work is a brief description of evolution of a musical play as a genre in the world and important information about known Moscow musical theaters.

The thesis also includes photographs and pictures.

Work leader: doc. PaedDr. Zdeňka Matyušová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Vybrané světové muzikály na ruských scénách* vypracovala samostatně. V práci jsem použila informační zdroje a odbornou literaturu, které jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice 21. dubna 2010

.....

podpis diplomantky

Poděkování

Děkuji paní doc. PaedDr. Zdeňce Matyušové, Ph.D. za vedení této práce, za cenné rady a připomínky, které pomohly k jejímu vypracování.

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Muzikál	8
2.1. „Muzikály před muzikálem“	9
2.2. Nejznámější světové muzikály.....	12
3. Nejznámější původní ruské muzikály.....	14
3.1. Muzikál Juno a Avos.....	14
3.1.1. Historie muzikálu	14
3.1.2. Děj muzikálu	15
3.2. Muzikál NORD-OST	16
3.2.1. Historie vzniku	16
3.2.2. Děj muzikálu	18
3.3. Muzikál Monte Cristo	21
3.3.1. Historie muzikálu	21
3.3.2. Děj muzikálu	21
4. Nejznámější světové muzikály uváděné na ruských scénách.....	23
4.1. Muzikál Jesus Christ Superstar	23
4.1.1. Historie muzikálu	23
4.1.2. Děj muzikálu	25
4.2. Muzikál Dracula.....	27
4.2.1. Historie muzikálu	28
4.2.2. Děj muzikálu	29
4.3. Muzikál Cats	32
4.3.1. Historie muzikálu	32
4.3.2. Děj muzikálu	33
5. Nejznámější muzikálová divadla v Moskvě	34
5.1. Moskevské divadlo operety.....	34
5.2. Moskevské akademické hudební divadlo K. S. Stanislavského a Vl. I. Němiroviče-Dančenka.....	35
5.3. Státní akademické divadlo Mossovětu.....	37
6. Závěr	39
Резюме.....	40
Seznam použité literatury	41
Dokumentární přílohy.....	42

1. Úvod

Cílem mé práce je seznámit čtenáře s ruským muzikálem. Tento specifický divadelní žánr, který je u nás již dlouhou dobu považován za fenomén současnosti, byl na ruských divadelních scénách dlouhou dobu opomíjen, a proto až v posledních letech zažívá největší rozkvět a stává se stále populárnějším.

V úvodní části práce nejen vysvětlíme pojem muzikál, ale i stručně shrneme mnohaletý vývoj muzikálu ve světě včetně uvedení nejznámějších světových muzikálových inscenací, jejich autorů a doby jejich vzniku.

Hlavní část práce se bude zabývat nejznámějšími světovými i původními ruskými muzikály, které se uváděly, nebo jsou stále uváděny na divadelních scénách Ruska. Z důvodu velkého množství inscenací, uváděných po celém Rusku bude vybráno pouze šest muzikálových děl, které nejvíce ovlivnily vývoj muzikálového žánru v dějinách ruského hudebního divadla, díky originalitě jejich zpracování. Nejedná se tedy o kompletní výčet muzikálů. Pozornost bude věnována především vzniku, historickému vývoji a dějové linii zvolených muzikálů.

Závěrečná část práce bude pojednávat o známých hudebních divadelních scénách Moskvy na jejichž repertoáru vedle opery, operety a baletu, zaujímají muzikály významné místo. Hlavně zásluhou těchto divadel se muzikál v Rusku postupně stává nejpopulárnější formou hudebního divadla, tak jak je tomu v jiných evropských zemích a v Americe.

Vzhledem k tomu, že dosud nevyšla knižní publikace, která by zachycovala vývoj novodobého muzikálu v Rusku budou informace o jednotlivých divadelních scénách a původních ruských inscenacích čerpány především z příslušných internetových stránek. Jako informační zdroje o muzikálovém žánru a vybraných světových muzikálech poslouží vedle internetových stránek, v první řadě odborná literatura vztahující se k tématu, ale také osobní zkušenost, kdy jsem některá ze zmiňovaných představení měla možnost shlédnout v době jejich uvádění v České republice.

2. Muzikál

„Název „muzikál“ je zkratkou výrazu „musical comedy“ nebo „musical play“, tedy hudební komedie nebo hudebního drama. K definici muzikálu však toto etymologické vysvětlení mnoho nepřispívá. V těchto dvou slovech se skrývá až příliš mnoho rozdílného a protichůdného, aby postačila k plnému objasnění. Zdá se snazší říci, čím muzikál není, nežli čím je. Ponechme stranou četné pokusy definovat muzikál jako moderní formu operety nebo jako „operetu bez kýče“; je tu však celá řada znaků, jimiž se muzikál od operety podstatně liší. Nejzřejmější je jeho mnohotvárnost: není vázán na žádné klišé ani na schématické rozdělení typů. V tom je síla muzikálu. Ale tím je i ztížena jeho definice. Pro muzikál platí, čím bližší je každodennímu životu obecnstva, tím je lepší. Jeho problémy jsou problémy dnešních lidí, od drobných starostí kohokoliv z nás až po otázky vysoké politiky. Muzikál se odehrává v aktuální dobové kulise. Zaujímá stanovisko k politickým skandálům, k válce, ke stávkám a odborovým organizacím, k problému chuligánství i k otázkám rasovým. Jeho postavy mluví obyčejnou řečí a jednají co nejskutečněji. Muzikál je spíš činohra s hudbou nežli opereta. Při historických nebo exotických námětech jsou všechna rozhodnutí a každý čin postav na jevišti divákovi srozumitelné, protože odpovídají jeho vlastní mentalitě. Na rozdíl od operety, která se zřídka může chlubit literárně hodnotnými librety, mívá muzikál libreto obvykle velmi náročné. Často se tu objevují náměty ze světové literatury: klasické komedie, satiry, dramata i romány. Stěžejní zásadou dobrého muzikálu je, že všechno, co se odehrává na jevišti, musí vyplynout z děje. Písně a songy nesmějí děj rozdrobovat, ale musí z něho vyrůstat. Song musí zhušťovat děj scény a melodií i textem zdůraznit její nejpodstatnější rysy. Nositelem děje je často píseň nebo balet. Muzikál nemá pevně ustálenou formu jako například evropská opereta, rozčleněná do tří jednání s velkým finále po vyvrcholení zápletky na konci druhého jednání. Muzikál mívá obvykle dvě jednání s přestávkou, která však nemá dramaturgický význam. Autor tak má lepší možnost děj zaplétat a rozvíjet. Bude-li z nějakého dějového námětu muzikál či ne, záleží v neposlední řadě na režisérovi, na inscenaci a na hereckém stylu. Téměř každý muzikál lze inscenovat jako operetu, obsadí-li se operetními herci, přizpůsobí-li se jí instrumentace hudby, kterou hraje

tradiční divadelní orchestr, a upustí-li se od strhujícího tempa režie a velké výpravy. Obsazení muzikálu vyžaduje všestranné herecké talenty. Herec musí umět hrát, zpívat, tančit. Jako skoro všechny umělecké útvary, které vznikly a vyvíjely se v Americe, je i muzikál forma smíšená: je výsledkem splynutí mnoha tradičních prvků v podmínkách a předpokladech specificky amerických. Mají na něm podíl operety a opery, balady a posměšné popěvky, revue a vareté, shows a vaudeville, balter a féerie, šlágry a jazz. V každém muzikálu se prvky těchto výchozích forem do určité míry prostupují. Jedině styl inscenace dělá z muzikálu víc než jen souhrn původních složek; pozvedá jej do vyšší roviny a odlišuje ode všech variant hudebního divadla celého světa.“¹

2.1. „Muzikály před muzikálem“

„Divadlo tančí a zpívá odedávna – přesto vznik „divadla, které mluví a zpívá a tančí“ jako žánru, formy a možnosti divadla spadá až do doby, kdy divadlo zpívat a tančit přestalo, kdy opustilo svou primitivní syntetičnost. Tato cesta divadla začíná totiž ve Francii, v době francouzského klasicismu, v době, která vyhranila a takřka uzákonila protikladnou dvojici čistých divadelních žánrů, totiž „čisté“ - tj. nezpívající a netančící činohry, a „čisté“, tj. nemluvící opery. Francie je v té době – mimo Itálii – jediná země, která má svou vlastní operu v národním jazyce – všude jinde „na celém světě“ se pěstuje opera, zpívaná v italštině – dokonce i tam, kde ji pěstují domácí hudebníci a zpěváci, píše se a zpívá jedine italsky. Tak je to po celé 17. století a tak to zůstane bez změny až do druhé poloviny 18. století. Na začátku 18. století vznikl však v Paříži nelegitimně a ilegálně žánr, který v celé Evropě tuto nadvládu Italů potřel a přispěl k vytvoření domácích hudebně dramatických žánrů v mateřštině. Tím žánrem byla *opéra comique en vaudevilles*, doslova „komická opera ve vaudevillech“. Vznikla na pařížských tržištích v představeních jarmarečních komediantů. Jarmareční komedianti zkoušeli hrát němohru i „komedii s nápisy“, šťastným řešením se však nakonec ukázaly vaudevilly. Vaudevilly neznamenalý tenkrát ještě veselohru (tím méně

¹ Schmidt-Joos, S.: *Muzikál*. Vyd. 1. Praha, Supraphon, 1968, 290 s.

to, co je „vaudeville“ v Americe, totiž varieté), ale píseň: vaudeville byla taková píseň, která zlidověla a zpopulárněla natolik, že se na její nápěv začaly skládat další texty. Ne náhodou – ať už správně či nesprávně – se původ slova vaudeville asocioval s „voix de ville“, s „hlasem města“. Vaudeville byl skutečně součástí „městského folkloru“, byla to píseň na populární nebo nepůvodní nápěv. Popularita byla tedy přímo definičním znakem vaudevillu, písni, která se stala v pravém slova smyslu živou součástí hudební mateřštiny svého obcenstva.

Od let sedmdesátých pronikl žánr i za hranice, zejména do Německa, kde podnítila vznik domácích opér comique (v Německu se této opěře comique v mateřštině říká singspiel a byl to v té době první a jediný operní žánr v německém jazyce – velká, cele zpívaná opera existovala dále jen v italštině). Tak, jak singspiel postupně vytlačoval italskou operu z jejích dosavadních pozic, (za několik desetiletí, zhruba během poslední čtvrtiny 18. a první čtvrtiny 19. století, byl tento proces ukončen) v té míře se singspiel sám stával operou. Až do poloviny 19. století ponechávala si však německá opera znak singspielu a opéry comique, mluvený dialog. Teprve Wagner dal německé opěře plně integrovaný tvar: ve wagnerovské opěře mizí rozdíl mezi árií a recitativem, v takové operní formě nemá mluvený dialog vůbec místo. Wagnerovská reforma zpětně ovlivňuje i Francii. Princip opéry comique – střídání mluveného dialogu a zpěvných čísel – začíná se i ve Francii pocíťovat jako překážka integračních snah, a tak opéra comique postupně vymírá.

Druhou epochu „muzikálu před muzikálem“ tvoří *opereta*. Vznikla v malých nelegitimních divadlech, pěstujících hudební skeče, parodie, výstupy a jednoaktové zhudebněné vaudevilly. To, co v Offenbachově divadélku vzniká, nepřispěje však nijak k vývojovému obratu opéry comique, mířící nezadržitelně k svému zániku v plně integrované opěře, ale založí nový žánr: operetu. Žánr, který – ve své výchozí podobě – plně nahradí v nových podmínkách funkci, kterou měla prapůvodní opéra comique, žánr, který učiní další překvapující objevy v oblasti dělán divadla hudbou a hudby divadlem, v oboru hudební metaforý lidských situací a v oblasti gestické hudby, zobrazující lidské jednání, žánr, který se stal další formou „muzikálu před muzikálem“. Na vývoji operety je příznačné, že tento vývoj lze spíše charakterizovat

jako pozvolný úpadek a degeneraci. A co je nejzajímavější: tento postupný úpadek přichází téměř vždy pod praporem reforem. Velmi talentovaný a ctižádostivý skladatel Lehár nese neobyčejně těžce zneuznávání a pohrdání žánrem, v němž pracuje, stejně jako nelegitimní a okrajové postavení tohoto žánru v kultuře: rozhodne se tedy dobýt operetě ztracenou vážnost tím, že ji zvažní, a přiblížit operetu k umění tím, že jí přiblíží k opeře – ve skutečnosti ji však jen přiblíží ke kýči. Opereta prostě skončí v naprosté povrchnosti a předstírání – v předstírání umění, předstírání jednotného integrovaného děje, v předstírání odcizení sama sobě, v dokonalé falši. V poslední chvíli se vyskytne vážné reformní hnutí – hnutí, které chce skoncovat s celou falší a lživostí upadající operety, se všemi jejími vévody a hrabaty: to hnutí má heslo *hudební komedie*, a zachvátí ve své době celou Evropu. Hudební komedie bylo hnutí světové. Kupodivu nejlepší podmínky našlo toto hnutí v divadle americkém, v divadle, ve kterém revue takřka zcela vytlačila operetu a připravila tak půdu budoucí integraci.“²

„Dějiny muzikálu jsou dějinami postupné integrace jeho prvků. Trvalo čtvrt století, nežli ze směsi oněch původních forem vznikla americká hudební komedie (musical comedy), jež měla již výraznější obrys. A uplynulo skoro další čtvrtstoletí, než se dalo hovořit o hudební hře (musical play) a tím o muzikálu (musical) jako o svébytném divadelním útvaru. Je jasné, že se taková forma komerčního divadla, která je zaměřena hlavně na bezprostřední účín, nevyvíjí podle nějakého předem určeného pevného plánu. Nelze proto mluvit ani o jednotném směru vývoje. Kromě několika umělecky hodnotných muzikálů, usilovali autoři hudebních představení na Broadwayi vždy především jen o to, aby co nejlépe pobavili své nahodilé obecnstvo. V průběhu desetiletí muzikál dozrával, měnila se tematika a v tomto vývoji se postupně odráží i dozrávání mentality newyorského obecnstva, měnící se v souvislosti se společenskými poměry.“³

² Osolsobě, I.: *Muzikál je, když*. Vyd. 1. Praha, Supraphon, 1967, 192 s.

³ Schmidt-Joos, S.: *Muzikál*. Vyd. 1. Praha, Supraphon, 1968, 290 s.

2.2. Nejznámější světové muzikály

Jako první muzikálové představení všech dob je označována *Lod' komediantů* (*Show Boat*), která měla premiéru 27. prosince 1927 v New Yorku. Kromě jednotícího příběhu herců putujících po řece Mississippi se vyjadřuje i k rasovým otázkám v americké společnosti. Vznikl podle stejnojmenné knižní předlohy Edny Ferberové. Úspěch *Show Boat* podnítil řadu dalších autorů k práci, takže od 30. let do současnosti vznikly stovky nejrozumnějších hudebních produkcí.

Nejslavnější období zažíval muzikál v 40. až 60. letech. V roce 1947 měl premiéru *Divotvorný hrnec* (*Finian's Rainbow*), který se stal prvním americkým muzikálem uváděným v Česku, protože už o rok později uvedli tento muzikál v upravené verzi Jan Werich s Jiřím Voskovcem ve svém pražském Divadle Voskovce a Wericha.

Příkladem toho, že film dokáže přinést divadelnímu muzikálu nesmrtelnost, je *My Fair Lady* z roku 1956, která je vytvořená na motivy divadelní hry *Pygmalion* G. B. Shawa. Stejnojmenný snímek v hlavní roli s Audrey Hepburnovou, zná snad každý.

O rok starší muzikál *West Side Story* Leonarda Bernsteina (hudba) a Stephena Sondheimu (text), inspirovaný Shakespearovým příběhem *Romea a Julie*, byl také několikrát zfilmován a přinesl světu nesmrtelný hit *Maria*.

Šedesátá léta nabídla hned několik muzikálových trháků – Šumaře na střeše, *Funny Girl*, *Hello, Dolly!*, *Kabaret*, *Hair*. Filmové zpracování *Kabaretu*, odehrávající se v předválečném Berlíně, ukázalo pěvecké a taneční nadání Lizy Minnelliové. Ve *Funny Girl* získala životní roli Barbra Streisandová a dostala za ni zaslouženě Oscara. A muzikál *Hair*, jehož divadelní verze vznikla v roce 1968, proslavil svým filmem režisér Miloš Forman.

V sedmdesátých letech měli diváci poprvé možnost vidět, co dokáže autorská dvojice skladatel Andrew Lloyd Webber a textař Tim Rice, rocková opera *Jesus Christ Superstar* byla napsána už v roce 1969. Dvojice vytvořila v roce 1976 také muzikál *Evita* o manželce argentinského diktátora Evě Perónové. Kvůli vzájemným neshodám poté tvůrci ukončili spolupráci a každý šel svou cestou.

Ještě před Evitou v roce 1972 diváci na Broadwayi mohli vidět Pomádu, muzikál o životě středoškoláků v Americe 50. let, který byl o pár let později proslaven filmem s Olivíí Newton-John a Johnem Travoltou v hlavních rolích.

O tři roky později v roce 1975 se divákům na americké Broadwayi předvedl muzikál Chorus Line vypravující o konkurzu na divadelní muzikál. Stal se hitem, získal 12 nominací na cenu Tony Awards, Pulitzerovu cenu za drama a také po něm v roce 1985 sáhli filmaři. Hlavní roli ve filmové verzi si zahrál Michael Douglas.

V roce 1975 měl premiéru, také na Broadwayi, muzikál Chicago, návrat do gangsterských časů dvacátých let. Tento muzikál se také dočkal několika filmových zpracování, v nejznámějším z roku 2002, v režii Roba Marshalla si zahráli takové hvězdy, jako Catherine Zeta-Jones, Renée Zellweger a Richard Gere.

Světová premiéra muzikálu Bídníci, který vznikl na motivy slavného románu Viktora Huga, se konala 22. září 1980 v Paříži. Postupně muzikál uvedlo 43 produkcí ve 33 zemích světa včetně České republiky, ve 21 jazykových verzích.

O rok později představil skladatel Andrew Lloyd Webber divákům v londýnském West Endu muzikál Cats, ze kterého píseň Memory patří mezi dvacet nejhranějších melodií světa.

V roce 1986 se Webber nechal inspirovat románem francouzského spisovatele Gastona Leroux, který byl vydán již v roce 1909. Fantom opery je příběh o znetvořeném hudebním géniovi, který žije v katakombách pod pařížskou Operou a je nešťastně zamilovaný do Christine, krásné sboristky.

Londýnskou divadelní scénu v roce 1999 ovládl muzikál Mamma Mia! inspirovaný písněmi známé švédské skupiny ABBA na jehož vzniku se podíleli i členové skupiny Björn Ulvaeus a Benny Andersson. Od premiéry ho vidělo 30 milionů diváků a vydělal necelé 2 miliardy dolarů. Na Broadwayi byl muzikál uveden o dva roky později.

3. Nejznámější původní ruské muzikály

3.1. Muzikál *Juno a Avos*

Hudba: Alexej Rybnikov

Libreto: Andrej Vozněsenskiĭ

Režie: Mark Zacharov

Choreograf: Vladimir Vasiljev

Hrají: D. Pěvcov, A. Juganovová, S. Čonišvili, V. Rakov, P. Smejan a další

Stav: premiéra se konala 9. července 1981, představení se stále hraje.

Doba trvání: 2 hodiny

Adresa: Moskevské divadlo Leninského komsomolu, ul. Malaja Dmitrovka

3.1.1. Historie muzikálu

V roce 1978 skladatel Alexej Rybnikov předvedl režisérovi Marku Zacharovi své hudební improvizace na téma zpěvů pravoslavných. Zacharovi se zalíbila muzika a tehdy vznikl nápad vytvořit hudební představení na motivy *Slova o pluku Igorově*. Zacharov se tedy s návrhem obrátil na známého básníka Andreje Vozněsenského (bylo to jejich první setkání), ovšem ten tento nápad nepodpořil.

Základem libreta se tedy nakonec stala Vozněsenského poema *Avos* z roku 1970, kterou napsal na námět legendy se kterou se seznámil v Americe. Pro divadelní inscenaci bylo samozřejmě třeba dopsat mnohé árie a scény. Vzhledem k tomu, že slovo „rock-opera“ bylo v té době zakázáno (stejně jako rocková hudba obecně), autoři psali pod názvem díla „moderní opera“. Nastudování tanečních čísel bylo svěřeno choreografovi Vladimírovi Vasiljevovi, který také zpočátku cítil, že chystané představení nemá na sovětské scéně obdoby.

Na rozdíl od předchozí Rybnikovovy rock-opery *Sláva a smrt Joaquína Murieta*, která byla komisí zamítnuta jedenáctkrát, bylo nové představení povoleno okamžitě. Premiéra opery se konala 9. července 1981 na scéně Moskevského divadla Leninského komsomolu, do hlavních rolí byli obsazeni Nikolaj Karačencov (kníže Rezanov),

Jelena Šanina (Conchita), Alexandr Abdulov (Federico). O několik dní později byly na Západě publikovány skandální články o představení, kterými bylo hodnocené jako protisovětské. To zkomplikovalo život jeho autorům.

Avšak po nějaké době zásluhou Pierra Cardina mohlo divadlo s představením hostovat v Paříži, na Broadwayi v New Yorku, poté v Německu, Nizozemí i v dalších zemích. Následně byla opera nastudována v Polsku, Maďarsku, Česku, Německu i Jižní Koreji.

Na scéně Moskevského Lenkoma se za více jak čtvrt století odehrály stovky představení a dodnes je vyprodáno. Představitelé hlavních rolí se několikrát vyměnili, avšak roli knížete Rezanova, až do roku 2005, kdy prodělal těžkou autonehodu, hrál Nikolaj Karačencov.

Děj poemy *Avos* je založen na skutečných událostech, kdy ruský státník Nikolaj Petrovič Rezanov přicestoval do Kalifornie, kde se setkal s mladou Conchitou Arguello, dcerou místodržitele San Francisca. Nikolaj Rezanov, jeden z vůdců první ruské světové expedice, přijel do Kalifornie v roce 1806, aby doplnil zásoby potravin pro ruskou kolonii na Aljašce. Zde se zamiloval do šestnáctileté Conchity, se kterou se zasnoubil. Rezanov byl nucen vrátit se na Aljašku a poté odjet na císařský dvůr do Petrohradu, aby zajistil povolení k sňatku s katoličkou. Avšak cestou těžce onemocněl a zemřel v Krasnojarsku ve věku 42 let. Conchita nevěřila přicházejícím zprávám o smrti svého snoubence. Až v roce 1842 přijel do San Francisca anglický cestovatel George Simpson, který jí řekl podrobnosti o jeho smrti. Teprve nyní, po 35 letech čekání, uvěřila, že zemřel a složila slib mlčení. O několik let později vstoupila do dominikánského kláštera, kde strávila téměř dvě desetiletí až do své smrti v roce 1857.

3.1.2. Děj muzikálu

Kníže Rezanov se po smrti své ženy rozhodne, že zasvětit svůj život službě své zemi. Jeho návrhy o nutnosti navázání obchodních vztahů se Severní Amerikou se dlouho nesesetkávají s kladnou odezvou ze strany vlády. Nakonec se mu přece jenom podaří získat povolení k uskutečnění požadované cesty. Pod vlajkou svatého Ondřeje vyplouvají dvě lodě *Juno* a *Avos* na strastiplnou cestu přes rozbouřený oceán až ke břehům Kalifornie.

Guvernér San Franciska Jose Dario Arguello srdečně přivítá Nikolaje, jako velvyslance císaře Alexandra, a zve ho i s důstojníky na ples, který se koná na počest jeho jediné dcery, mladičky Conchity. Rezanov, okouzlen půvabem Conchity, jí vyzývá k tanci. Tato událost se stává osudovou nejen pro jejich život, ale také pro život Federica, snoubence Conchity. V noci po plese Rezanov v zahradě vyslechne rozhovor Federica a Conchity o jejich blížící se svatbě. Nikolaj nehodlá dopustit, aby ke svatbě došlo a proto se vplíží do její ložnice, kde jí vyzná lásku. Conchita Rezanovovi podléhá. Žárlivý Federico vše slyší a vyzve Rezanova na souboj, ve kterém prohrává a poté umírá. Nešťastná Conchita přesto Rezanovovi odpouští a uzavírá s ním tajný sňatek. Rusové jsou však kvůli tomu vyhoštěni a musejí neprodleně odplout. Conchita je odvezena do kláštera, ale věří, že se Rezanov pro ní vrátí.

Po dlouhé době na vzdáleném místě na Sibiři Rezanov onemocní a osamocen umírá. Vyčítá si, že nemůže splnit slib a vrátit se pro Conchitu. V Kalifornii Conchita v klášteře každý večer zapaluje svíci v okně, aby její manžel našel cestu zpátky k ní. Zůstává věrná svojí lásce a po třiceti letech marného čekání na jeho návrat umírá v cele dominikánského kláštera v San Franciscu. Její duše se posléze znovu setkává s Rezanovem na jejich prvním plese, kde spolu tančili. Oba poté společně odcházejí z tohoto světa na věčnost.

3.2. Muzikál *NORD-OST*

Hudba, libreto inscenace: Alexej Ivaščenko a Georgij Vasiljev

Choreografie: E. Bogdanovič

Hrají: A. Bogdanov, J. Gusevová, A. Kuzněcov, O. Kosteckaja, J. Mazihin, P. Markin, M. Šorstovová a další

Stav: premiéra se konala 19. října 2001, představení bylo obnoveno dne 8. února 2003, poslední představení v Moskvě proběhlo dne 10. května 2003.

Délka představení: 3 hodiny

3.2.1. Historie vzniku

První v dějinách Ruska klasický původní muzikál *NORD-OST* se stal úplně novým fenoménem v historii ruského hudebního divadla.

Produkci muzikálů si většina lidí spojuje s newyorskou broadwayí nebo londýnským West Endem. Ne náhodou vznikly termíny jako „broadwayské“ muzikály a „broadwayská“ technologie. Každé představení spojuje uchvacující děj a muziku, velkolepé triky, nejtvrdší výběr herců a muzikantů, vysoce technologické dekorace, nejmodernější ozvučení a osvětlení a jako výsledek toho láká úžasná show miliony diváků. Taková představení se hrají v jednom a tom samém sále každý den. Příkladem toho je muzikál *Fantom opery*, který vidělo 58 milionů diváků v 17 zemích světa.

Navzdory bohaté ruské divadelní tradici, žádné hudební představení nevzniklo podle pevné předlohy ani se nehrálo denně, to znamená že muzikál v klasickém smyslu tohoto žánru v Rusku neexistoval. Myšlenka vytvořit v Rusku originální muzikál přišla v roce 1996. Od roku 1998 produkční společnost LINK vytvářela muzikál *NORD-OST*.

Hlavní rozdíl mezi muzikálem *NORD-OST* a jinými hudebními inscenacemi je princip „stálosti“. Do té doby ruské divadlo existovalo ve dvou formách: repertoárové divadlo (několik představení v jednom divadle) a zájezdové divadlo (jedno představení v různých divadlech). Nejoblíbenější klasické muzikály, ale byly vytvořeny podle jiného principu – představení se hraje denně na jedné scéně po mnoho měsíců i let, což umožňuje soustředit umělecké a finanční prostředky k dosažení světové kvality. Rozpočet muzikálu *NORD-OST* značně převyšoval náklady na největší inscenace v historii ruského divadla.

Muzikou, dramaturgií i celkovým uměleckým řešením se muzikál *NORD-OST* může srovnávat s nejznámějšími světovými představeními jako je *Fantom opery*, *Cats*, *Bídníci* či *Miss Saigon*. Produkční společnost LINK úzce spolupracovala se slavnou britskou firmou Cameron Mackintosh Ltd, která vlastní práva právě na tyto muzikály.

Dalším charakteristickým rysem muzikálu *NORD-OST* jsou „ruské kořeny“. Pro předlohu libreta muzikálu byl vybrán děj známého románu Veniamina Kaverina *Dva kapitáni*, který ideálně splňuje požadavky tohoto žánru. Tento muzikál je založen na pečlivém přístupu k ruské historii. „Ruského ducha“ představení podporuje jemně stylizovaná hudba ve které jsou patrné ozvěny děl velkých ruských skladatelů.

Speciální efekty, pohyblivé dekorace, živý symfonický orchestr to vše přidává představení na atraktivnosti. Představení je určeno všem věkovým kategoriím, ne náhodou je podtitulem muzikálu „rodinná show“.

3.2.2. Děj muzikálu

Romantický příběh se odehrává na pozadí skutečných historických událostí 20. století v Rusku. Vypráví o hrdinství při dobývání neznámých končin za polárním kruhem, bouřlivých revolučních letech a děj nás také zavádí do Leningradu (Petrohradu), obleženého v období 2. světové války.

1. dějství

Rok 1913 - Prolog

Lod' Svatá Marie, na které se plaví expedice kapitána Tatarinova, ztroskotá cestou za objevem nové západovýchodní námořní trasy přes Arktidu. Kapitán poté píše své ženě poslední dopis ve kterém proklíná Nikolaje, který je viníkem všech jeho neštěstí.

Rok 1916

Němý chlapec Saňa Grigorijev se stává svědkem vraždy listonoše. Z té je následně nespravedlivě obviněn jeho otec, ale malý Saňa nemůže říct lidem pravdu a tímho zachránit. Zatím netuší, že ho vidí naposledy. Zůstane mu pouze taška s dopisy, které listonoš nestihl roznést a mezi nimi i kapitánův dopis na rozloučenou.

Marie Vasiljevna Tatarinovová, která marně čeká na návrat svého muže z expedice se rozhodne opustit Archangelsk společně se svou matkou Ninou Kapitanovnou a malou dcerkou Kát'ou. Kapitánův bratr Nikolaj Antonovič je doprovází do Moskvy. V opuštěném přístavu jejich přítel Korablev nachází uplakaného Saňu. Jelikož je mu Saňa líto, učí ho jak vůlí a trpělivostí překonat němotu.

Moskva, 1920 - 1921

Ve zmatku občanské války se osiřelý Saňa potuluje po různých městech. Při sobě má stále tašku Archangelského pošťáka. Díky své neuvěřitelné vytrvalosti dodržuje Korablevovy rady a získává dar řeči. Šťastnou náhodou se Saňa v Moskvě opět setkává s Korablevem, který je nyní učitelem. Korablev přemluví ředitele obecné školy Nikolaje

Tatarinova, aby sirotka Saňu také přijal do školy. Saňa získává nové přátele Valka Žukova a Romašova, seznamuje se také s neteří ředitele, odvážnou a energickou dívkou Kátou.

Poklidný život naruší Korablev, žádostí o ruku Marie Vasiljevny, která ho ale odmítá kvůli tomu, že se dosud nevyrovnala se smrtí svého muže. Nikolaj Antonovič, kterému Marie také není lhostejná, vyprovokuje hádku a vyhodí Korableva i přihlížejícího Saňu ze svého domu. Saňa a Nikolaj Antonovič se stávají nepřáteli.

Moskva, rok 1928

Dospívající Kát'a a Saňa jsou do sebe zamilovaní. V předvečer Nového roku mu Kát'a vypráví o svém otci a Saňa pochopí, že v jeho poštácké brašně je uložen dopis na rozloučenou kapitána Tatarinova. Nikolaj se o existenci dopisu dozví a prostřednictvím Saňova kamaráda Romašova ukradne kompromitující stránku s obviněním. Avšak Saňa si pamatuje dopis nazpaměť a jeho slovům uvěří i Marie Vasilevna, pro kterou je to strašná rána, poněvadž teprve nedávno podlehla dlouholetému naléhání Nikolaje Antonoviče a stala se jeho ženou. Nedokáže se vyrovnat s tím, že zradila svou lásku a páchá sebevraždu.

Nikolaj Antonovič obviňuje Saňu ze smrti Marie Vasiljevny. Saňa hledá pochopení u Káti, ale ani ta mu nedokáže smrt své matky zapomenout. Saňa je zoufalý: v dětství ztratit otce, protože neuměl mluvit a nyní vyřčená pravda zabila Kátinu matku. A přesto, po těžkém vnitřním boji, se rozhodne nevzdat. Přisáhá, že najde stopy expedice kapitána Tatarinova. Nedovolí, aby se stal znovu němým.

2. dějství

Moskva, rok 1938

Saňa Grigorev se stává pilotem. Touží podniknout arktický přelet ve stopách zmizelé expedice kapitána Tatarinova. Saňa se po několika letech vrací do Moskvy, aby získal povolení na Hlavní správě Severní námořní cesty. Povolení se mu nakonec nepodaří získat kvůli intrikám Nikolaje Antonoviče, který se snaží Saňovy záměry překazit, aby zakryl své činy. V tom mu pomáhá i Saňův kamarád Romašov, který se do Káti zamiloval a svého přítele z dětství považuje za soupeře. V okamžiku, kdy chce

rozmrzelý Saňa opustit Moskvu s prázdnýma rukama, objeví se na nádraží Kát'a a oba poznají, že bez sebe nemůžou žít ani po tolika letech.

Leningrad, rok 1942

Válka opět rozděluje oba milence. Kát'a s babičkou žije v obleženém Leningradu. Nachází jí zde Romašov a řekne jí, že je Saňa mrtvý. Snaží se jí předsvědčit, že se ho pokusil zachránit, ale nedokázal to. Kát'a mu nevěří a obviňuje ho ze zrady. Romašov v hysterii přiznává, že nechal těžce raněného Saňu v lese bez pomoci napospas osudu. Kátě se opět vrací naděje, věří, že její láska Saňu zachrání.

Moskva, rok 1942

Saňovi se navzdory všemu podaří přežít a při hledání Káti se dostává až do domu Tatarinových. Dveře mu otevře Romašov a šokuje ho zprávou, že Kát'a zemřela v Leningradě.

Nejzazší sever, rok 1943

Kapitán Grigorev nebojácně bojuje v polárním letectví. Po vítězném vzdušném boji musí nouzově přistát poblíž tábořiště Něnců. Mezi předměty, které mu přinesou na opravu letedla najde Saňa lodní hák ze škuneru *Svatá Marie*. Nevěří svým očím. Zjišťuje, že stařešinové kmene viděli kapitána Tatarinova před jeho smrtí a dokonce po celou dobu ochraňovali lodní deník. I přestože se Saňovi splnil sen, nedokáže se z toho radovat, protože je stále přesvědčen, že je Kát'a mrtvá.

Naštěstí se mýlí a Kát'a je stále naživu. Navzdory všemu najde svého milého ve vojenském městečku na úplném kraji země. Konečně jsou opět spolu. Kát'a se zatajeným dechem otvírá lodní deník a společně vzpomínají na statečného kapitána, jehož osud je spojil.

3.3. Muzikál Monte Cristo

Hudba: Roman Ignatiev

Libreto: Julius Kim

Režie: Alina Çevik

Choreografie: Irina Korneevová

Hrají: V. Lanskaja, I. Balalaev, A. Marakulin, M. Novikov, A. Alexandrin,
A. Golubev, L. Rulla

Stav: premiéra proběhla 1. října 2008, představení se stále hraje.

Adresa: Moskevské divadlo operety, ul. Bolšaja Dmitrovka, 6

3.3.1. Historie muzikálu

Dne 2. září 2009 odstartovala na scéně Moskevského divadla operety již druhá sezóna nyní už známého muzikálu *Monte Cristo*. Během první sezony muzikál vidělo více než 200 000 diváků, což je zhruba každý 50 obyvatel ruské metropole. Návštěvnost každého představení muzikálu *Monte Cristo* je srovnatelná s návštěvností broadwayského divadla Majestic na jehož jevišti se hraje jeden z nejpopulárnějších muzikálů světa *Fantom opery*. Není tedy divu, že muzikálu *Monte Cristo* se předpovídá stejný osud jako hitu sovětského hudebního divadla, rock-opere *Juno a Avos*, která se s úspěchem hraje na scéně Lenkoma už 29 let. Prozatím nikdo nepochybuje o tom, že se muzikál *Monte Cristo* stane jedním z nejúspěšnějších představení v Moskvě. Kladné hodnocení dostal nejen od respektovaných divadelních kritiků a novinářů, ale podařilo se mu získat i srdce běžných diváků.

3.3.2. Děj muzikálu

Na základě falešné výpovědi je mladý kapitán Edmond Dantes během své svatby zatčen a následně uvržen do temných kobek pevnosti If. Jeho snoubenka Mercedes o něm nemá žádné zprávy a věří, že je Edmond mrtev a proto po dlouhé době svolí, že se provdá za jeho přítele Fernanda, který, ač to Mercedes netuší, je viníkem nespravedlivého zatčení Edmonda. Ten se mezitím v pevnosti spřátelí s abbém Fariou, který ho učí všechny lidské znalosti a dovednosti, cizí jazyky i vědy a společně začínají

kopat chodbu, která je má dovést ke svobodě. Starý abbé Faria kvůli svému podlomenému zdraví onemocní a krátce před svou smrtí prozradí Edmondovi tajemství o pokladu, který je ukryt na ostrově Monte Cristo. Edmondovi se podaří uniknout z vězení a díky plánu, který mu věnoval abbé Faria, nachází bájný poklad. Z Edmonda Dantese se stává bohatý hrabě Monte Cristo a díky převleku a získanému bohatství se mu podaří pomstít se svým nepřítelům, kteří zavinili, že musel strávit několik let svého života ve vězení. Poté se opět setkává se svou Mercedes a zažívají první společné štěstí.

I přestože muzikál *Monte Cristo* vychází ze známého románu Alexandra Dumase st. od knižní předlohy se výrazně liší. Tvůrci ze složité dějové linie knižní verze odstranili více než polovinu postav, pozměnili časové určení děje i vztahy mezi hlavními postavami.

4. Nejznámější světové muzikály uváděné na ruských scénách

4.1. Muzikál *Jesus Christ Superstar*

Hudba: Andrew Lloyd-Webber

Libreto a písňové texty: Tim Rice

Překlad z angličtiny a scénické nastudování: Jaroslav Kesler

Režie: Sergej Prochanov

Choreograf: Felipe Mendez Rables

Hrají: M. Panferov, V. Jaremenko, A. Derov, E. Dremin, O. Kuzněcov, A. Smirnov, L. Maris, J. Gusevová, I. Klimovová, A. Jacko, A. Adoskin, A. Bobrovskij, V. Butenko, L. Senčenko, A. Mežulis, J. Čerkasov, M. Schulz a další

Stav: premiéra se konala 12. července 1990, představení se stále hraje.

Doba trvání: 2 h a 25 min.

Adresa: Moskva, Divadlo Mossovětu

4.1.1. Historie muzikálu

„Během své spolupráce Tim Rice a Andrew Lloyd Webber projevili zálibu v zajímavých a svérázných historických postavách, které se těšily krátkému, rychlému a nesmírně dramatickému životu. Když pro *Joseph and the Amazing Technicolor Dreamcoat* přemýšleli, kdo by měl být hrdinou jejich dalšího muzikálu, napadali je tak diametrálně odlišní hrdinové, jakými byli například Robin Hood či John F. Kennedy, přemýšleli dokonce o zpracování kubánské krize. Jedním z problémů bylo, že vlastně ještě nikdy nic nenapsali přímo pro jeviště. Po úvahách o tématu ze středověké Anglie se vrátili zpět k Bibli, povzbuzeni projevenou důvěrou reverenda Martina Sullivana, děkana Svatopavelské katedrály v Londýně. Ten byl velmi zaujat obrovskou popularitou a silou Josefa. A byl to také on, kdo jim nabídl velkolepou katedrálu svatého Pavla pro uvedení budoucího díla, pokud ovšem bude mít náboženský námět. Zároveň je nabádal aby od Starého zákona přešli k Novému.

„Každý muzikál se musí opírat o silný příběh. Bible nám jich nabízí spoustu, ale zdaleka nejsilnějším z nich je příběh posledních sedmi dnů života Ježíše Nazaretského“, vysvětloval Lloyd Webber důvody, pro něž sáhl po tématu ukřižování Krista, tedy po věčně živém mýtu, proplétajícím se dějinami moderní lidské civilizace. Vždyť pašijový příběh posledních dnů života Ježíše Krista se na celá staletí stal snad nejčastějším tématem zpracovaným v umění veškerých dob. S vybraným námětem se vydali do kanceláří divadelních producentů. Zaklepali také na dveře producenta Davida Landa. Ten si poslechl Josefa, a protože se mu muzikálek zalíbil, přikývl, že bude mladé autory zastupovat. To byla jejich záchrana. Nescházeli jim talent, nescházely jim ambice, nicméně co zcela postrádali, byly peníze. Landova finanční podpora tedy byla naprostou nutností. Nejdříve se společně pustili do podrobné dějové kostry budoucího muzikálu. Poté Lloyd Webber zkomponoval hudbu a nakonec Rice napsal texty. Dlouhou dobu neměli autoři jasno ohledně názvu celého muzikálu. Nějaký čas uvažovali, že by jej nazvali prostě Jesus!, což ovšem zavrhli, stejně jako druhý zamyšlený název Jesus Christ. Stále to nebylo ono. To, co hledali, našli v magickém slůvku Superstar. Přesně vyjadřovalo, o čem jejich muzikál je. O člověku, tolik zbožňovaném a milovaném, jehož ti, kteří mu provolávali slávu, nakonec dovedou na popraviště hory Golgoty. Ježíš je v něm nazírán pohledem Jidáše Iškariotského a představen jako hvězda, kterou odvrhli nevěrní fanoušci. Bylo jasné, že se zvláště v konzervativní, upjaté Anglii divadelní producenti o muzikál, přinášející tak kontroverzní pohled na biblický příběh, zrovna nepoperou. Pro obavy z reakcí církve a věřících divadelním autorům doporučili dílo nejprve nabídnout hudebním vydavatelstvím a uvedení na jevišti plánovat až podle přijetí gramofonového alba. Natočení desky si ostatně také nežádalo tak vysoké náklady, jaké by spolykala velkolepá muzikálová show v londýnském West Endu nebo na Broadwayi. Případný neúspěch by proto bolel o trochu méně. Jesus Christ Superstar se svým fanouškům tedy představí nejdříve na gramofonovém dvojalbumu. Úspěch, s nímž se dvojalbum setkalo, předčil, veškerá očekávání. Jesus Christ Superstar se bezprostředně po svém vydání v říjnu 1970 ve Spojených státech ocitl mezi nejprodávanějšími tituly a vedl americkou hitparádu. Během jediného roku si muzikálovou nahrávku zakoupily dva miliony posluchačů. Šňůra prvních oficiálních představení začala 12. července 1971

v Pittsburghu, tedy devět měsíců po uvedení alba na trh. Na premiéru zájezdové verze muzikálu se přijelo podívat třináct tisíc diváků. Všechna vystoupení po Severní Americe byla beznadějně vyprodaná. Na konzervativním jihu se však herci s tak přátelským přijetím již nesetkali. I přesto turné pro *Jesus Christ Superstar* znamenalo další triumf. Cesta na Broadway byla náležitě prošlapána. Volba režiséra broadwayské inscenace Ježíše padla na Toma O' Horgana, který se na Broadwayi těšil pověsti kontroverzního provokatéra. Náklady na newyorskou inscenaci *Jesus Christ Superstar* se vyšplhaly do závratné výše sedmi set padesáti tisíc dolarů. To byla částka, kvůli níž autorům už stálo za to vzdát se vznešeného podtitulu „rocková opera“, který jejich dílo šlechtil na obalu desky, a na radu producenta Stigwooda, který od Davida Landa odkoupil smlouvy obou autorů muzikálu, nadále mluvili jako o muzikálu. Producent měl totiž obavy, že by slovo „opera“ mohlo broadwayské publikum odradit. Takový hazard si vzhledem ke zmíněným nákladům opravdu nemohl dovolit. Předcházející turné navíc přilákalo spíše než tradiční divadelní diváky hudební fanoušky. U nich to Ježíš vyhrál na celé čáře. Ještě před premiérou byl na Broadwayi muzikál vyprodán na dlouhé měsíce dopředu a producenti prodali licence na uvádění do Německa, Austrálie, Španělska, Holandska, Francie, Mexika i skandinávských zemí. Účet newyorské inscenace čítal 720 repríz a divadlo se plnilo po celé dva roky.

Úspěch, který Ježíš měl, přinesl autorům uznání nakonec i doma ve Velké Británii. Londýnská premiéra se uskutečnila 9. srpna roku 1972 v divadle Palace Theatre na Cambridge Circus.“⁴

4.1.2. Děj muzikálu

Muzikál popisuje posledních sedm dnů života Ježíše Krista od příchodu do Jeruzaléma až po jeho ukřižování, to vše z pohledu Jidáše Iškariotského. Děj muzikálu nás zavádí do Palestiny, která je zmítána nepokoji pod římskou nadvládou. Je týden před

⁴ Kučera ml., I. - Panenka, J.: *Jesus Christ Superstory*. Vyd. 1. Radioservis, Praha 1998, 162 s. ISBN 80-902198-00-9.

židovskými tradičními svátky Pascha připomínající osvobození židovského národa od Egyptské nadvlády a příchod do země zaslíbené. Do Jeruzalému na oslavy svátků se chystají i Ježíš s Jidášem, který nechápe, čeho chce Ježíš dosáhnout a jelikož tuší, že přichází konec varuje ho před sebeobětováním, které by podle něho nemělo smysl. Napětí je cítit i mezi ostatními učedníky, kteří se vyptávají na další záměry svého mistra až přijdou do Jeruzalému. Ježíš je uklidňuje, aby beze strachu počkali na věci, které stejně musí přijít. Poté se Ježíš setkává s napravenou hříšnicí Máří Magdalenou, které odpustil a ponechal jí ve své blízkosti, za což musí čelit Jidášovým výčitkám a pře se s ním mimo jiné i o hříchu a odpuštění. Další den se Ježíš a jeho učedníci blíží k Jeruzalému, kde mezitím v Kaifášově domě velekněží docházejí k názoru, že by měl být umlčen. Ježíš s jeho učedníky posléze slavnostně vstupuje do bran města a dav jim provolává slávu. Velekněz Kaifáš přikazuje Ježíši, aby rozjásaný dav zklidnil. Jeden z Ježíšových učedníků, nejhorlivější Šimon Zélótes, a s ním i celý dav, vyzývají Ježíše, aby se ujal vlády, vedl židovský národ a spolu s nimi se postavil Římu, ten to však odmítá. Ježíš si s lítostí uvědomí, že nikdo, ani jeho nejbližší, nepochopili pravý smysl jeho poslání. Římský místodržitel Pilát Pontský se mezitím rozpomíná na sen, ve kterém se mu zdálo o Ježíši a jeho osudu v příštích dnech. V Jeruzalémě Ježíš vstupuje do chrámu a snaží se vyhnat překupníky a kupce, kteří v domě modlitby nemají být, poté, co se mu to podaří se na něho vrhá dav nemocných a mrzáků, kteří žádají o pomoc a potřebují uzdravit, on je ale zaskočen jejich počtem a nemá sílu je všechny uzdravit, a proto je vybízí k tomu, aby se snažili o uzdravení sami. Máří Magdalena se pokouší uklidnit vyčerpaného Ježíše. Přesvědčuje ho o tom, že vše je v pořádku a že si musí odpočinout, vzápětí ho ukládá ke spánku. Jidáš po dlouhé době pochybování dojde k zásadnímu rozhodnutí. V obavách před římskou okupací je rozhodnut Ježíše zradit a říct kněžím, že Ježíš bude ve čtvrtek v noci sám, pouze se svými učedníky, v zahradě getsemanské. Za tuto informaci dostává Jidáš od kněží třicet stříbrných.

Druhé dějství muzikálu začíná poslední večeří. Při níž Ježíš před překvapenými učedníky předvídá svou budoucnost a říká, že ví o tom, že ho jeden z nich zradí a druhý zapře. Jidáš se sám prozradí a opět se s Ježíšem pouští do sporu a poté, co ho Ježíš vykáže od večeře, odchází. Krátce před svým zatčením, zatímco ostatní učedníci spí,

odchází Ježíš modlit se do getsemanské zahrady, o samotě rozmlouvá s Bohem a žádá ho, aby byl zbaven svého údělu, aby nemusel zemřít, avšak svou rozmluvu nakonec stejně ukončí slovy "děj se vůle tvá". V tom okamžiku, nad ránem, přivádí Jidáš do getsemanské zahrady vojáky a zrádným polibkem jim ukazuje, který z přítomných je Ježíš, kterého mají zatknout. Ježíš je předveden k výslechu před velekněze Kaifáše. Apoštol Šimon Petr, který mezitím stojí u ohně a ohřívá se, v obavě o svůj život Ježíše třikrát zapře. Ježíše nezná a ani nikdy nepatřil k jeho učedníkům, odpovídá na otázky tří různých lidí. Tím se naplňují Ježíšova slova. Ježíš je předveden před Piláta, ten ho ale odmítá soudit, protože není přesvědčen o jeho vině a posílá ho ke králi Herodovi. Ten po něm chce předvést nějaký zázrak, aby tím dokázal, že je výjimečný, Ježíš však mlčí a tak ho rozzuřený Herodes vrací zpět před Piláta. Jidáš si konečně plně uvědomí následky svého činu. Krvavé peníze, které získal za prozrazení Ježíše pohodí v chrámu a v návalu zoufalství páchá sebevraždu. Kaifáš nutí Piláta, který dosud není přesvědčen o Ježíšově vině, aby ho odsoudil k smrti. Pilát tedy pod nátlakem nechává Ježíše zbičovat, aby umlčel zfanatizovaný dav, který také žádá Ježíšovu smrt. Ani pak ale Ježíšovu poslání nerozumí a odsuzuje ho k smrti. V tom okamžiku, mimo časové a dějové souvislosti jako vyprávěč celého příběhu přichází na scénu Jidáš, a ptá se Ježíše, s odstupem dvaceti století, zda měla jeho smrt opravdu smysl. Ježíš je přibitý na kříž a umírá na hoře Golgotě.

4.2. Muzikál *Dracula*

Hudba: Karel Svoboda

Texty písní: Zdeněk Borovec

Libreto, námět: Richard Hes, Zdeněk Borovec

Režie: Josef Bednárik

Choreografie: Richard Hes

Hrají: F. Ďurjač, A. Bestčastnij, A. Buturlina, A. Mankovskaja, M. Abdel-Fattah, V. Gončarenko, K. Sokolov, E. Charkviani a další

Stav: premiéra proběhla 15.března 2002, v současné době se nehraje (poslední představení se konalo 20. června 2002)

Adresa: Moskva, koncertní sál "Akademičeskij", Leninskij Prospekt

4.2.1. Historie muzikálu

Světová premiéra původního českého muzikálu Dracula se uskutečnila 13. října 1995 v pražském Kongresovém centru, kde byl uváděn až do roku 1998. Za toto období představení navštívilo více než 1,2 milionů diváků a tím se muzikál Dracula stal jedním z nejúspěšnějších původních muzikálů v České Republice.

Krátce po velkém úspěchu Draculy v Praze se muzikál přestěhoval na Slovensko, kde byl od podzimu 1998 do jara 2000 střídavě uváděn v Bratislavě a Prešově v původní české jazykové verzi.

Na jaře 2003 se muzikál vrátil opět do Prahy, ale jelikož se mu už nepodařilo dosáhnout stejného úspěchu jako před lety po krátké době skončil.

Korejská jazyková verze muzikálu se představila na podzim 1998 a v létě 2000 v Národním divadle a ve Státní opeře jihokorejského Soulu.

V Moskvě se muzikál Dracula v ruštině uváděl na jaře roku 2002 a jeho premiéry 15. března 2002 se zúčastnili i samotní tvůrci původní české verze.

Polská verze muzikálu spatřila světlo světa pod režijním vedením Macieje Korwina 16. dubna 2004 v Hudebním divadle v Gdyni. Premiéra Draculy v německé jazykové verzi, jejichž autorem je Dr. Michael Kunze, proběhla 30. dubna 2004 ve švýcarské Basileji (režie Maciej Korwin), od 31. července 2004 byl uváděn i v německém Teckenburgu (v režijním nastudování Deana Welterlena).

Muzikál získal také vlámskou jazykovou verzi, jejíž premiéra proběhla 3. listopadu 2005 v belgických Antverpách v režii Franka van Laecke.

V roce 2006 se Dracula vrátil zpět do Soulu a také se hrál v lichtenštejnském Balzers. V severoněmeckém Rostocku se premiéra Draculy konala v lednu 2008.

Několik písňových textů také přeložil textař Thierry Sforzou do francouzštiny.

4.2.2. Děj muzikálu

I. epocha

V polovině 16. století krutý kníže Dracula se svým vojskem drancuje sousední vojvodství. Obyvatelé žijící na tomto území prchají před jeho silou a doufají, že najdou spásu a úkryt v klášteře. Poklidnou bohoslužbu naruší vpád uprchlíků. Kněz se je snaží uklidnit a přesvědčuje je o boží spravedlnosti. Potulný mnich má pochyby, ale nakonec ho chór věřících přece jenom uklidní. O chvíli později do kláštera vtrhne Dracula s černými rytíři a prohlašuje, že klášter je od této chvíle jeho majetkem. Kněz se mu postaví na odpor, ale ani on nedokáže zabránit drancování a vraždění. V okamžiku, kdy mu v náručí umírá potulný mnich, který byl těžce raněn, prokleje Draculu a tím ho odsoudí k věčnému životu, ve kterém bude stále toužit po lidské krvi.

Děj se přesouvá do ložnice Draculovy manželky v jeho sídle, kde se Adriana znavená předporodními bolestmi vyznává z lásky k Draculovi a on jí v jejích představách ubezpečuje o tom, že k ní chová stejně horoucí cit. Šásek, jako její věrný sluha a obdivovatel se jí snaží pomoci při překonávání těžkých chvil, které prožívá v nepřítomnosti milovaného manžela.

Kníže Dracula se vrací z cest zpátky do svého sídla a zjišťuje, že Adriana mezitím zemřela při porodu jejich syna. Zoufalý šásek obviní Draculu z jejich smrti a ten ho za to uvrhne na pranýř, kde spoutaný šásek přemýšlí o osudové nutnosti smrti. Dracula, který je zlomený smrtí jemu nejbližších osob, se pokouší spáchat sebevraždu a zděšen zjišťuje, že mu žádná zbraň nedokáže ublížit. Hrůzu pozvolna střídá radost z nekončícího života. Při oslavě jeho nesmrtelnosti se naplňuje prokletí vyřčené knězem v klášteře a Dracula se probouzí nad svou první obětí.

II. epocha

O dvě stě let později, za nichž tajemný hrad knížete Draculy v karpatských lesích zpustl. Obyvatelé okolních vesnic se neodvážejí k hradu přiblížit, protože se krajem nesou zvěsti, že v hradu straší. Až jednoho dne se na úpatí hory, na které hrad stojí, objeví dva podivní cestující až z daleké Anglie. Jsou to vzdálení příbuzní samotného knížete

Draculy, sirotci, ze slavné, ale zchudlé šlechtické rodiny. Půvabná Lorraine doprovázená svých bratrem, mladým a úzkostlivým abbé Stevenem. Oba se ubytují v místním hostinci, Lorraine se chce, co nejdříve vydat na hrad, ale Steven jí od tohoto záměru zrazuje a žádá jí, aby si nejdříve odpočinuli po dlouhé cestě. Lorraine svého bratra neposlechne a navečer se sama vydává k hradu. Poté, co zaklepe na vstupní bránu jí otevře starý sluha, který jí ponurými chodbami dovede do rozsáhlé síně uvnitř hradu. Převzme od ní dopis pro knížete Dracula, který napsala její matka těsně před svou smrtí a ve kterém stojí, aby se vydala za bohatým příbuzným do Transylvánie, a zmizí. Lorraine je sama a čeká, co se bude dít. O okamžik později spatří na schodech vysokou, tajemnou postavu knížete Draculy. Jejich setkání se stává osudovým. Dracula svým charismatem okouzlí nevinnou Lorraine a kníže zasažen její krásou překonává touhu po krvi. Další večer se na hradě na její počest koná velký ples. Během plesu se do hradu dostává i Steven, který Lorraine hledal celý den. Vstoupí do sálu a na rozdíl od zamilované Lorraine vidí, že hosty plesu nejsou obyčejní lidé, ale krvavé nymfy, strašidla a přízraky. Steven se snaží svou sestru zachránit ze spárů Draculy, strhne ze zdi dýku a vrhne se na Dracula, aby ho zabil. Dýka samozřejmě Draculovi nemůže ublížit a Steven si uvědomuje, že jeho sestře už není pomoci. Pochopí, že jí nedokáže zachránit a že zklamal i jako kněz, proto obrací dýku proti sobě a páchá sebevraždu. Lorraine zničená bratrovou smrtí už nechce být dále člověkem a prosí Dracula, aby jí vysvobodil a daroval jí nesmrtelnost, protože jenom tak budou moci být navždy spolu. Kníže váhá, ale nakonec její přání splní a z Lorraine se stává upír.

III. epocha

O dalších několik set let později, v časově neurčité budoucnosti, se na předměstí Londýna schází gang „Stockers“. Šéf celé bandy Nick je zasvěcuje do plánu na další akci, která má pomoci překonat bezbřehou nudu, kterou zažívají. Jeho dívka Sandra není přesvědčená o tom, že vydrancování casina je dobrý nápad. Mezitím se v laboratoři ukryté ve sklepení casina probouzí ve skleněné rakvi Dracula. Ano, to on je majitelem herny, kterou chce Nick a jeho parta vyloupit. Časy se mění a teď o Draculovo blaho místo starého sluhy pečuje osobní lékař (profesor), který v laboratoři sleduje a měří fyziologické pochody věčného upíra. V prázdném casinu nad laboratoří si osamělá

Lorraine zoufá nad svým osudem a uvědomuje si, že její vztah s Draculou už není takový, jaký býval. Netuší však, proč tomu tak je a proto prosí profesora, který se za ní zastaví při návratu z laboratoře, aby jí do laboratoře, do které má ona zakázáno vstoupit, zavedl. Profesor po chvíli váhání souhlasí. V tom samém okamžiku se do casina vloudí Nick, po chvíli bezcílného bloudění se dostává až do tajemné laboratoře, kde nachází portrét Adriany, bývalé manželky knížete Draculy a její staré šaty. Když se pořádně zadívá na portrét, uvědomí si, že kněžna vypadá stejně jako Sandra. Vtom slyší ze shora kroky, mířící do laboratoře, rychle sebere šaty a utíká. Jakmile Lorraine s profesorem v patách vstoupí do laboratoře okamžitě si všimne odhaleného portrétu Adriany a uvědomuje si, že to není ona koho Dracula miluje a že její oběť byla marná. Nick, kterému se podařilo utéct z casina, se setká se Sandrou a daruje jí ukradené šaty, prosí ji, aby si je oblékla. Správně pochopil, že záhadný portrét je klíčem k odhalení tajemství, které je ukryto v Draculově casinu. Hodlá využít podoby Adriany a Sandry, aby odlákala Draculovu pozornost a on a jeho parta tak měli čas na vyloupení casina. Večerní příchod Nicka a převlečené Sandry do casina, Draculu šokuje, věří že se Adriana vrátila. Okamžitě jí jde vstříc a věnuje jí kytici růží. Uražená Lorraine, která v Sandře okamžitě poznala dívku z obrazu, vyvolá skandál a Nickovi a Sandře se podaří z casina zmizet. Nick, ale netuší, že Dracula na Sandru svým galantním chováním zapůsobil. Ta se příští večer opět převlékne do Adrianiných šatů a vrací se do casina, aby Draculovi řekla pravdu. Jejich rozhovor, ale přeruší Nick, který vtrhne do casina a Sandru odtáhne pryč. Rozzuřený Dracula se promění v netopýra a pustí se za nimi. Nick si až teď uvědomí, že pověsti nelhaly a že Dracula není obyčejný člověk, ale upír. Doufá, že mu pomůžou „Stočekři“, kteří čekají před casinem, a proto je přivolá hlasitým hvízdnutím. Když vtrhnou dovnitř, strhne se bitka, jejíž obětí se stane profesor, který se snaží Draculu chránit. Dracula se ocitá s mrtvým profesorem v troskách svého impéria. Vše je zničeno a on už nechce dál žít. Zjevují se mu přízraky všech osob, které za celá staletí svého života, zabil. Jeho osud se naplňuje, poslední soud přichází. Prosí Sandru, kterou stále považuje za Adrianu, aby ukončila jeho nekonečné utrpení. Ta strhává závěsy a vpouští sluneční paprsky do temné hrobky, kde Dracula s usmířenou Lorraine nachází vykoupení a klid.

4.3. Muzikál Cats

Hudba: Andrew Lloyd Webber

Libreto: T. S. Eliot

Režie: Trevor Nunn

Choreograf: Gillian Lynne

Hrají: I. Balalaev, E. Charkviani, I. Ožogin, M. Abdrachimov, O. Fedkušov

Stav: premiéra proběhla 18. března 2005, poslední představení se konalo 31. března 2006

Doba trvání: cca 3 hodiny

Adresa: Moskevský palác mládeže, Komsomolský prospekt, budova 28

4.3.1. Historie muzikálu

Významného anglického básníka Thomase Stearnse Eliota sotva kdy mohlo napadnout, že jeho knížka veršů pro děti s názvem Kniha o praktických kočkách, tak jak ji sepsala stará vačice (Old Possum's Book of Practical Cats) bude známá milionům lidí různých národností ve formě fantastického muzikálu Cats ke kterému hudbu napsal znamenitý skladatel Andrew Lloyd Webber.

Muzikál Cats byl natolik úspěšný, že dokázal překonat všechny rekordy a stal se nejdéle hraným muzikálem vůbec. Poprvé se muzikál Cats představil divákům v New London Theatre na West Endu 11. května 1981, kde už o osm let později byl zlomen první rekord a muzikál se stal nejdéle hraným muzikálem v historii britského divadla. Bez jakékoliv změny se v Londýně odehrálo více než 9000 představení. Poslední představení proběhlo 11. května 2002, tedy 21 let po premiéře. Co se týká newyorské Broadwaye Cats byly jediný muzikál, který se zde s nebývalým úspěchem hrál celých 18 let. Od 7. října 1982, kdy se konala premiéra vydržely Cats neuvěřitelných 7485 představení. Celkově představení vidělo více než 50 milionů diváků v 26 zemích světa a 300 městech – od Buenos Aires až do Soulu, příjmy muzikálu dosáhly téměř 2 miliardy dolarů. Představení se hrálo v deseti jazykových verzích, ale téměř vždy pod původním názvem s výjimkou Polska, kde byl název přeložen jako Koty.

V roce 1988 byly Cats prvním světovým muzikálem uvedeným v Moskvě, kdy vídeňský divadelní soubor vystoupil v Moskevském divadle operety. Muzikál se do Moskvy vrátil v roce 2005, kdy byl v původní anglické verzi, uváděn v Moskevském paláci mládeže. Shodou okolností a náhod je právě Moskva jedním ze dvou měst, kde se Cats nestaly dlouhodobými miláčky publika.

4.3.2. Děj muzikálu

Muzikál, který je zkomponovaný na Eliotovy verše, nemá stejně jako kniha, ucelený dramatický děj. Jedná se o básnické fragmenty ze života koček a různá vyprávění jejich životních osudů.

Muzikál se odehrává na ohromném smetišti, kde se každoročně schází desítky koček, aby zde společně oslavily každoroční kočičí bál. V závěru večera nejstarší a nejváženější kocour Old Deuteronomy (Starobyl Vznešený) musí rozhodnout, které z koček bude umožněno vrátit se zpátky na zem a prožít ještě jeden nový život. Mezi kočkami, které usilují o získání dalšího života, je několik hlavních postav: vedoucí a pořadatel bálu Munkunstrap (Rozumbrad), nepoctivý darebák Macavity (Mc Dlouhý Dráp), stárnoucí smutná Grizabella, která se právě vrátila zpátky z cest, velký šprýmař a kouzelník Mistoffelees (Abraka-máryfuk) a další. Kočky vysvětlují divákům význam svých jmen. Každá kočka má hned tři: první je všední jméno, které kočkám dávají majitelé, druhým jménem je zvláštní přezdívka, na kterou je každá kočka hrdá a třetí je tajné mystické jméno. Prašivá kočka Grizabella se marně snaží svěřit ostatním se svým příběhem. Poklidný průběh večera naruší Macavity, který před očima všech přítomných koček unese Old Deuteronomyho. Kočky jsou zoufalé, protože nikdo jiný nemůže rozhodnout o udělení nového života, a proto požádají slavného kouzelníka Mistoffeleesa, aby jim Old Deuteronomyho pomohl najít. Mistoffelees dokáže nemožné a kocoura zanedlouho objeví. Konečně nadešla chvíle, aby Old Deuteronomy rozhodl, která z koček odejde do kočičího ráje, aby se příštího rána znovuzrodila v plné síle a kráse. Ještě před rozhodnutím se Grizabelle podaří dovyprávět její smutný životní příběh. Ostatní si uvědomí, že stejně krutý osud by mohl potkat každého z nich a aby napravili křivdu, která na ní byla spáchána, souhlasí s tím, aby nový život byl udělen právě jí.

5. Nejznámější muzikálová divadla v Moskvě

5.1. Moskevské divadlo operety

Od prvních majitelů – knížat Ščerbatových – dům v ulici Bolšaja Dmitrovka přešel na kupce Solodovnikovy. Za bezprostřední účasti nových vlastníků, na začátku 20. století, s pomocí slavných umělců, byl v jeho zdech vybudován jeden z nejlepších koncertních a divadelních sálů Moskvy. Moderní osvětlení a ozvučení se báječně pojí s klasickou krásou sálu, s jeho jemným, sametovým komfortem v barevné kombinaci červené a zlaté a s nádherným malovaným stropem.

Podle údajů Státního archivu na konci roku 1927 Moskevská rada dělníků, rolníků a rudoarmádních poslanců „striktně“ nařídila „Operetu zachovat, repertoár upravit a přiblížit ho problémům současnosti“. Prakticky okamžitě, mladý kolektiv pod vedením G. Jaronova, získal úspěch a popularitu. V programu divadla vedle uznávaných klasiků Jacquese Offenbacha, J. Strausse, F. Lehára a dalších zaujímali důstojné místo oslňující ruští skladatelé jako I. Dunajevskij, T. Chrennikov, D. Šostakovič a D. Kabalevskij. Oni s upřímným zájmem tvořili svá díla speciálně pro jeviště operetního divadla. Díky jasnému talentu, skvělým dovednostem herců a režisérů se Moskevské divadlo operety stalo dominantním ve svém žánru nejen v Rusku, ale vydobylo si i velkou autoritu v Evropě.

V současnosti Moskevská opereta zůstává věrná svým tradicím. Na jejím jevišti vystupují takový výborní herci, jako je národní umělkyně SSSR T. Šmyga, národní umělci Ruska L. Amarfij, V. Batejko, S. Varguzovová, G. Vasiljev i zasloužilý umělci Ruska E. Zajcevová, T. Konstantinovová, V. Ivanov, A. Babenko a další. Repertoár divadla, který odhaluje ohromný herecký a výpravný potenciál, kombinuje klasickou i moderní operetu, muzikál a show.

Není náhodou, že zrovna na scéně Moskevského divadla operety, za podpory Výboru pro kulturu v Moskvě, se poprvé objevilo v roce 2001 v podstatě nové představení – muzikál *Metro* J. Stokłosa, které odhalilo výborné vyhlídky pro další představení tohoto v Evropě a Americe dobře známého žánru. O rok později muzikál *Metro* nahradil další muzikál *Notre Dame de Paris* napsaný Richardem Cocciante,

jehož úspěch ohromil i ty, kteří skepticky nahlíželi na perspektivy uvádění muzikálů na ruské scéně. Dalším muzikálem uváděným na scéně Moskevské operety byl muzikál *Romeo a Julie* Gérarda Presgurvice, který se dočkal více než 300 představení.

Zajímavý hudební materiál, pro akademické divadlo netradiční přístup k výběru interpretů, využívání supermoderní techniky, osvětlení a ozvučení, rozsáhlá reklamní kampaň, to vše přispělo k tomu, aby se tato představení stala neobyčejnými nejen pro divadla operety, ale i pro divadla v Moskvě a celém Rusku.

Premiéry posledních let, za účasti nejlepších herců divadla, jasně demonstrují záměr Moskevského divadla operety nejenom předvádět žánr muzikál, ale také uchovat a rozvíjet klasický žánr hudební komedie. Mezi nedávné úspěchy bezesporu patří *My fair lady* Fredericka Loewe a *Pařížský život* od J. Offenbacha.

Za jedno z nejvýraznějších představení poslední doby se dá považovat rodinný muzikál *Mauglí*, jehož autorem je Vladimír Stašinskij. Skvělá režie, originální choreografie, překvapující scénografie a profesionální výkony herců, to vše bylo oceněno nejen diváky všech věkových kategorií, ale i odbornou kritikou. Představení *Mauglí* i jeho tvůrci se stali laureáty prestižních divadelních cen.

Rok 2007 zahájila Moskevská opereta muzikálovým představením *Popelka* A. Semjenova. Muzikál je v podstatě remakem všemi milovaného dětského filmu. Do představení byly obsazeni přední herci, jako Svetlana Varguzovová (Víla), Jelena Ionovová a Valentina Beljakovová (Macecha), Vasilisa Nikolajevová (Popelka), Alexandr Markelov (Král), Petr Borisenko, Artem Makovskij, Alexej Korovin (princ).

5.2. Moskevské akademické hudební divadlo K. S. Stanislavského a Vl. I. Němiroviče-Dančenka

Moskevské akademické hudební divadlo K. S. Stanislavského a Vl. I. Němiroviče-Dančenka – jedno z předních hudebních divadel v Rusku. Jeho devadesátiletá historie - řetězec brilantních operních a baletních představení, ze kterých mnohá patří mezi zlatý fond ruského divadelního umění. Jména operních i baletních sólistů tohoto divadla z dřívějších let, ale i těch, kteří vystupují na jeho scéně v současnosti jsou široce známá nejen v Rusku, ale i daleko za jeho hranicemi.

Hudební divadlo K. S. Stanislavského a Vl. I. Němiroviče-Dančenka sjednotilo operní divadla dvou legendárních reformátorů hereckého umění Konstantina Sergejeviče Stanislavského a Vladimíra Ivanoviče Němiroviče-Dančenka. Velcí režiséři byli nespokojeni s operou, která se jevila jako „koncert v kostýmech“. Usilovali o to, aby operní představení byly stejně tak živé a bohaté jako představení činoherní. V roce 1939 se k souboru divadla Němiroviče-Dančenka připojila baletní skupina Viktoriny Krigerové. O umělecký snahách skupiny vypovídá už to, že první název skupiny byl Moskevský umělecký balet na počest Uměleckého divadla.

Po celou dobu zůstávalo Hudební divadlo více demokratické, než bývalé císařské scény, - živé, veselé, otevřené všemu novému, - a proto se vždy těšilo obdivu moskevské intelligence, studentů i současného divadelního publika.

Pracovali zde významní režiséři Leonid Baratov a Lev Michajlov, vynikající baletní mistři Vladimír Burmejster, Dmitrij Brjancev, znamenití dirigenti S. Samosud, B. Chajkin, D. Kitajenko, E. Kolobov. Dnes operní skupinu divadla řídí národní umělec Ruska Alexandr Titel a balet vede také národní umělec Ruska Sergej Filin.

V roce 2006 byla dokončena velká rekonstrukce historické budovy divadla v ulici Bolšaja Dmitrovka. Nyní je nejen jedním z nejkrásnějších divadel, ale zároveň patří mezi nejlépe technicky vybavená divadla Moskvy.

V posledních letech zejména premiéry Hudebního divadla jsou jednomyslně považovány za nejvýznamnější události moskevského divadelního života. Zvláštní zájem vzbudila opera *Così fan tutte* (dirigent – V. Gorelik, režisér – A. Titel), *Evžen Oněgin* (dirigent – F. Korobov, režisér – A. Titel), rusko – francouzský projekt *Pelléas et Mélisande* (dirigent – Marc Minkowski, režisér Olivier Py), světová premiéra opery V. Kobekina *Hamlet (Dánský)*, *Ruská komedie* na malé scéně divadla (dirigent – F. Korobov, režisér – A. Titel), *Lucia di Lammermoor* Donizettiho (dirigent – V. Gorelik, ředitel – A. Shapiro); balety *Racek* v režii Johna Neumeiera, *Neapol*, přinesený na scénu dánskou divadelní skupinou v čele s Frankem Andersenem, *Na Floresta* - ruská premiéra baletu španělského choreografa Nacho Duata, který dříve v Rusku nepracoval s žádnou divadelní skupinou. Všechna tato představení získala ruská i mezinárodní divadelní ocenění. Byla vysoce ohodnocena nejen ruskou

a mezinárodní kritikou, ale také běžnými diváky. Operní a baletní představení divadla mnohokrát s ohromným úspěchem hostovala v různých zemích světa, jako ve Spojených státech, Německu, Itálii, Jižní Koreji, Japonsku, Velké Británii, Holandsku atd.

Za další důležitý aspekt činnosti Hudebního divadla je považována osvěta. Hudební divadlo je iniciátorem a organizátorem řady mezinárodních festivalů současné choreografie (včetně největšího ruského festivalu Danceinversion) a každoročním účastníkem mezinárodního projektu Evropské dny opery.

5.3. Státní akademické divadlo Mossovětu

Jedno z nejstarších divadel v Moskvě bylo založeno v roce 1923 spisovatelem a režisérem S. I. Prokofjevem jako divadlo Moskevské spolkové rady odborů. V budoucnu, v letech 1925 – 1940 vedl divadlo uznávaný herec a režisér E. O. Ljubimov-Lanskoj.

Od roku 1940 do roku 1977 byl soubor divadla, které od roku 1938 nese jméno Mossovětu, v čele s Jurijem Alexandrovičem Zavadským – herec a režisér, student K. S. Stanislavského a E. B. Vachtangova, jedním z nejzajímavějších tvůrčích kolektivů v zemi. Na scéně divadla v tomto období vystupovali oblíbení herci: Vera Mareckaja, Nikolaj Mordvinov, Faina Ranevskaja, Ljubov Orlovová, Rostislav Pljatt, Leonid Markov, Ljudmila Šapošnikovová, Boris Ivanov, Georgij Žženov, Gennadij Bortnikov a další. V roce 1964 byl divadlu za vynikající umělecké výsledky přiznán status Akademického.

Nová etapa v životě kolektivu začala v 70. letech, kdy do souboru divadla vstoupil Pavel Osipovič Chomskij – známý režisér, který měl bohaté zkušenosti z divadel po celém Rusku. V roce 1985 se stal hlavním režisérem a později i uměleckým ředitelem. Divadlo našlo nové umělecké formy a způsoby, jak aktivně komunikovat s publikem a zároveň dodržovat tradice. Z důvodu předvedení experimentálních představení „malých forem“ v polovině šedesátých let vzniklo Divadlo ve Foyer a v roce 1978 - Malá scéna. Představením *Kaligula* Petra Fomenka v roce 1990 byla otevřena nejmladší scéna divadla Pod střechou.

Na dvou scénách divadla (na Hlavní scéně s 1100 míst k sezení a scéně Pod střechou se 120 místy) jsou uváděny inscenace domácích i zahraničních klasiků, ale také mladých autorů, postavené režiséry různých uměleckých škol a směrů.

Do hereckého souboru divadla v současnosti patří mnozí populární umělci: Sergej Jurskij, Margarita Terechovová, Anatolij Adoskin, Michail Kozakov, Jekatěrina Gusevová, Margarita Šubina, Alexandr Jacko a další.

Kolektiv divadla s velkým úspěchem hostuje v mnoha městech Ruska, zemí SNS, Polska, Bulharska, Finska, Francie, USA a dalších zemí, a také se účastní prestižních národních a mezinárodních divadelních festivalů.

Na repertoáru divadla je dnes 25 představení národního a světového dramatu, což představuje široké spektrum žánrů a estetické tendence, mezi kterými si dozajista vyberou diváci všech věkových kategorií.

6. Závěr

Úvodní část práce je zaměřena nejen na vysvětlení pojmu muzikál a rozdíly, které muzikál odlišují od jiných forem hudebního divadla, ale ve stručnosti popisuje také vznik a mnohaletý vývoj muzikálu jako žánru ve světě, a to od doby, kdy se muzikál postupně začal transformoval z revue a jiných podobných žánrů až do dnešní podoby.

Hlavní část práce se zabývá světovými i originálními ruskými muzikály, které se s úspěchem hrály nebo se stále hrají na divadelních scénách Ruska. Vzhledem k velkému množství muzikálů uváděných po celém Rusku se nejedná o kompletní výčet muzikálů, ale o výběr nejznámějších děl, které nejvíce ovlivnily vývoj tohoto žánru v historii ruského hudebního divadla. Zaměřili jsme se především na vznik, historický vývoj a dějovou linii vybraných muzikálů.

Závěrečná část práce je věnována informacím o známých hudebních divadlech v Moskvě, kde byly uváděny (nebo se stále uvádějí) nejznámější světové i původní ruské muzikálové inscenace. Především zásluhou těchto divadel není už muzikál v Rusku pouze okrajových žánrem, jak tomu bylo v minulosti, v době kdy už byl muzikál v jiných evropských zemích a v Americe fenoménem, ale pomalu se dere na přední příčky popularity v oblasti divadelních představení.

Informace o jednotlivých představení a divadlech byly čerpány především z příslušných internetových stránek a odborné literatury vztahující se k tématu muzikálu, ale také z osobní zkušenosti, kdy jsem některá ze zmiňovaných představení měla možnost shlédnout v době jejich uvádění v České republice.

Hlavním výsledkem mé bakalářské práce je text, přibližující čtenářům známá muzikálová představení, která se nejen v Rusku zapsala do historie hudebního divadla.

Резюме

Вводная часть работы нацелена не только на объяснение выражения мюзикл и различия, которые мюзикл отличают от других видов музыкального театра, а также и в сокращении описывает возникновение и многолетнее развитие мюзикла как жанра во всём мире. И это всё со времён, когда мюзикл постепенно начал трансформироваться из ревю и других тому подобных жанров по сегодняшний вид.

Главная часть работы занимается мировыми и оригинальными мюзиклами, которые с успехом исполнялись или до сих пор исполняются в театральных сценах России. Учитывая большое количество мюзиклов исполняющихся во всей России, не идёт речь о комплексном перечислении мюзиклов, а о выборе самых известных произведений, которые больше всего повлияли на развитие этого жанра в истории российского музыкального театра. Мы преклонились, прежде всего, к возникновению, историческому развитию и сюжетной черте выбранных мюзиклов.

Заключённая часть работы посещается информациям об известных музыкальных театрах в Москве, где постановлялись (или до сих пор постановляются) мировые или исходные русские постановки мюзиклов. Прежде всего, заслугой этих театров уже не является мюзикл в России лишь Второстепенным жанром, как это было в прошлом, во временах, когда уже мюзикл был в других европейских странах и в Америке феноменом, зато потихоньку продвигается на передние места популярности в области театральных произведений.

Информации об индивидуальных представлениях и театрах были черпаны, прежде всего, из соответствующих сайтов интернета и литературы по специальности, относящейся к теме мюзикла, а также из собственного опыта, причём некоторые из упоминавшихся произведений я сама имела возможность видеть во время их исполнения в Чешской Республике.

Главным итогом моей бакалаврской работы это текст, приближающий читателям известные музыкальные произведения, которые не только в России проникли в историю музыкального театра.

Seznam použité literatury

- Bibliografické citace monografické publikace (kniha):
 - Bauer, J.: *Muzikálový triumf : slavná éra muzikálu na českých scénách*. Vyd.1. Brána, Praha 1999, 123 s. ISBN 80-7243-047-5.
 - *Dracula:Muzikálový bestseller*. Vyd. 1. Goldstein & Goldstein, Praha 1997, 266 s. ISBN 80-86094-07-3.
 - Kampus, E. J.: *O mjuzikle*. Vyd. 1. Muzyka, Leningrad 1983, 126 s.
 - Kodinova, T. N.: *Ot vodevilja do mjuzikla*. Vyd. 1. Sov. kompozitor, Moskva 1982, 174 s.
 - Kučera ml., I. - Panenka, J.: *Jesus Christ Superstory*. Vyd. 1. Radioservis, Praha 1998, 162 s. ISBN 80-902198-00-9.
 - Marklová, M.: *Nová česká operetní a muzikálová tvorba: 1980-1990*. Vyd. 1. Divadelní ústav, Praha 1991, 79 s.
 - Osolsobě, I.: *Muzikál je, když....* Vyd. 1. Supraphon, Praha 1967, 192 s.
 - Prostějovský, M.: *Muzikál expres:malý průvodce velkým muzikálem*. Vyd. 1. Větrné mlýny, Brno 2008, 487 s. ISBN 978-80-86907-49-9.
 - Schmidt-Joos, S.: *Muzikál*. Vyd. 1. Supraphon, Praha 1968, 290 s.
 - Spence, K.: *Velká encyklopedie hudby*. Vyd. 1. Fragment, Havlíčkův Brod 2000, 144 s. ISBN 80-7200-141-8.
 - Vaněk, J. *Muzikál v Čechách, aneb, Velký svět v malé zemi*. Vyd. 1. První nakladatelství Knihcentrum, Praha 1998, 126 s. ISBN 80-86054-67-5.

- Internetové zdroje:

<http://www.alexanderduma.ru/>
<http://www.cats.musicals.ru/>
<http://www.cs.wikipedia.org/wiki/>
<http://www.dracula-muzikal.cz/>
<http://www.ekaterinaguseva.ru/>
<http://www.chcikocky.estranky.cz/>
<http://www.lenkom.biz/>
<http://www.mohamed.ru/>
<http://www.mosoperetta.ru/>
<http://www.mossoveta.ru/>
<http://www.musical.cz/>
<http://www.musicalnet.cz/>
<http://www.musical-opereta.cz/>
<http://www.musicals.ru/>
<http://www.nordost.ru/>
<http://www.stanislavskymusic.ru/>

Dokumentární přílohy

Seznam příloh

1) Muzikál Monte Cristo

(Fotky převzaty z oficiální stránek muzikálu: <http://www.alexanderduma.ru/>)

- Obr. č.1: 100. představení muzikálu Monte Cristo
- Obr. č. 2: Edmond (Igor Balalaev) a Mercedes (Valerija Lanskaja)
- Obr. č. 3: Edmond Dantes (Vladimir Dybskij) a abbé Faria (Alexandr Markelov)
- Obr. č. 4: Závěrečná scéna muzikálu Monte Cristo

2) Muzikál Jesus Christ Supestar

(Fotky převzaty z oficiálních internetových stránek divadla: <http://www.mossoveta.ru/> , autorka fotografií: Jelena Lapina)

- Obr. č. 5: Pilát Pontský (Alexandr Jacko)
- Obr. č. 6: Ježíš (Gleb Matvejčuk)
- Obr. č. 7: Jidáš (Andrej Bogdanov)
- Obr. č. 8: Máří Magdalena (Jekatěrina Gusevová) a Ježíš (Michael Panferov)

3) Muzikál NORD-OST

(Fotky převzaty z oficiálních internetových stránek Jekatěрины Gusevové: <http://www.ekaterinaguseva.ru/>)

- Obr. č. 9: Kát'a (Jekatěrina Gusevová) a Saňa (A. Bogdanov)
- Obr. č. 10: Závěrečná scéna muzikálu NORD-OST
- Obr. č. 11: Jekatěrina Gusevová, A. Bogdanov a G.eorgij Vasiljev

4) Muzikál Dracula

(Fotky převzaty z oficiální stránek Mohameda Abdel-Fattaha: <http://www.mohamed.ru/>)

- Obr. č. 12: Kníže Dracula (František Ďurjač), Adriana-Sandra (Anna Buturlina), Lorraine (Alesja Mankovskaja), Šasek-Sluha-Profesor (Konstantin Sokolov)
- Obr. č. 13: Kněz (Mohamed Abdel-Fattah)

5) Muzikál Juno a Avos

(Fotky převzaty z oficiální stránek Moskevského státního divadla Lenkom: <http://www.lenkom.biz/>)

- Obr. č. 14: Kníže Rezanov (Dmitrij Pěvcov), Conchita (Alla Juganovová) a Federico (Stanislav Rjadinskij)
- Obr. č. 15: Kníže Rezanov a Conchita

6) Muzikál Cats

(Fotky převzaty z neoficiálních stránek ruského nastudování muzikálu Cats: <http://www.cats.musicals.ru/>)

- Obr. č. 16: Grizabella (Elena Charkviani)
- Obr. č. 17: Ruské nastudování muzikálu Cats

7) Moskevské divadlo operety

(Fotky převzaty z oficiální stránek divadla: <http://www.mosoperetta.ru/>)

- Obr. č. 18: Budova divadla
- Obr. č. 19: Hlediště divadla

8) Moskevské akademické hudební divadlo K.S. Stanislavského a Vl. I. Němroviče-Dančenka

(Fotky převzaty z oficiálních stránek divadla: <http://www.stanislavskymusic.ru/>)

- Obr. č. 20: Budova divadla
- Obr. č. 21: Hlediště divadla

9) Státní akademické divadlo Mossovětu

(Fotky převzaty z oficiálních stránek divadla: <http://www.mossoveta.ru/>)

- Obr. č. 22: Budova divadla
- Obr. č. 23: Hlediště divadla

9. Přílohy

1) Muzikál Monte Cristo

Obr. č.1: 100. představení muzikálu Monte Cristo

Obr. č. 2: Edmond (Igor Balalaev) a Mercedes (Valerija Lanskaja)

*Obr. č.3: Edmond Dantes (Vladimir Dybskij)
a abbé Faria (Alexandr Markelov)*

Obr. č. 4: Závěrečná scéna muzikálu Monte Cristo

2) Muzikál Jesus Christ Superstar

Obr. č. 5: Pilát Pontský (Alexandr Jacko)

Obr. č. 6: Ježíš (Gleb Matvejčuk)

Obr. č. 7: Jidáš (Andrej Bogdanov)

*Obr. č. 8: Máří Magdalena (Jekatěrina Gusevová)
a Ježíš (Michael Panferov)*

3) Muzikál NORD-OST

Obr. č. 9: Káťa (Jekatěrina Gusevová) a Saša (A. Bogdanov)

Obr. č. 10: Závěrečná scéna muzikálu NORD-OST

Obr. č. 11: Jekatěrina Gusevová, A. Bogdanov a Georgij Vasiljev

4) Muzikál Dracula

Obr. č. 12: Kníže Dracula (František Ďurjač), Adriana-Sandra (Anna Buturlina), Lorraine (Alesja Mankovskaja), Šasek-Sluha-Profesor (Konstantin Sokolov)

Obr. č.13: Kněz (Mohamed Abdel-Fattah)

5) Muzikál Juno a Avos

Obr. č. 14: Kníže Rezanov (Dmitrij Pěvcov), Conchita (Alla Juganovová)
a Federico (Stanislav Rjadinskij)

Obr. č. 15: Kníže Rezanov a Conchita

6) Muzikál Cats

Obr. č. 16: Grizabella (Elena Charkviani)

Obr. č. 17: Ruské nastudování muzikálu Cats

7) Moskevské divadlo operety

Obr. č. 18: Budova divadla

Obr. č. 19: Hlediště divadla

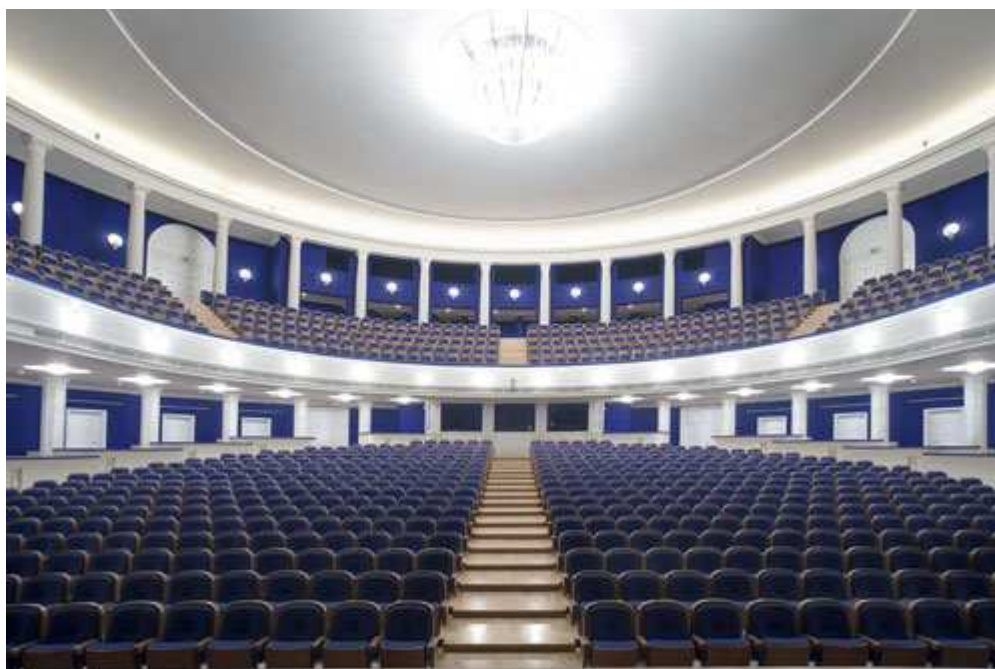

**8) Moskevské akademické hudební divadlo K. S. Stanislavského a
Vl. I. Němiroviče-Dančenka**

Obr. č. 20: Budova divadla

Obr. č. 21: Hlediště divadla

9) Státní akademické divadlo Mossovětu

Obr. č. 22: Budova divadla

Obr. č. 23: Hlediště divadla

